

Krav og retningslinjer for sentrene og kriterier for vurdering av søknader

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet opprettet i 2010 "Sentre for fremragende utdanning" (SFU) som en nasjonal prestisjeordning for utdanningsvirksomhet i høyere utdanning. SFU-ordningen, som forvaltes av NOKUT, er en parallell til Sentre for fremragende forskning (SFF) og andre toppsenterordninger innen forskning.

Dette dokumentet angir krav og retningslinjer som ligger til grunn for SFU-ordningen. Dokumentet beskriver også de kriterier som vil ligge til grunn for vurderingene om tildeling av status som SFU.

NOKUT vil ved vurderingen av søknader om bevilgninger og status som SFU og ved inngåelse av kontrakt om etablering av sentre, legge vekt på at de krav og retningslinjer som er omtalt i dette dokumentet er ivaretatt.

I det videre omtales SFU-ordningens visjon og mål (kapittel 2), sentrenes organisering og varighet (kapittel 3), søknadsprosess og søknadsbehandling (kapittel 4) og vurderingskriterier for søknaden (kapittel 5).

2. Formålet med SFU-ordningen

SFU-ordningen innebærer en konsentrert, fokusert og langsiktig innsats for å stimulere til utvikling av undervisning og læringsmåter i høyere utdanning på bachelor- og mastergradsnivå.

Det overordnede siktemålet med ordningen "Sentre for fremragende utdanning" er å bidra til utvikling av fremragende kvalitet i høyere utdanning og synliggjøring av at undervisning og forskning er likestilte oppgaver for universiteter og høyskoler. En viktig målsetting med SFU-ordningen er å stimulere til fremragende FoU¹-basert utdanning.

Utdanningsmiljøer som blir tildelt SFU-status skal både kunne dokumentere fremragende kvalitet i eksisterende utdanning, ha gode og realistiske planer for videreutvikling og innovasjon i utdanningen og bidra til spredning av kunnskap om god utdanning. SFU-ordningen skal særlig fremme og premiere arbeidet som finner sted i interaksjonen mellom studenter, undervisere, støttetjenester og utdanningens kunnskapsbase. Det innebærer at det for alle typer utdanning vil bli lagt stor vekt på FoU-basering. For profesjonsutdanninger vil både FoU-baseringen og relasjonen til praksisfeltet være sentrale i vurderingene.

¹ Med FoU-basert utdanning menes "... utdanning basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap" (UH-loven § 1-3).

SFU-ordningen skal

- stimulere universiteter og høyskoler til etablering og utvikling av fagmiljøer som tilbyr fremragende utdanning
- bidra til kunnskapsbasert analyse og utvikling av undervisning og læringsarbeid som grunnlag for kvalitetsheving og fornyelse ved institusjonene
- bidra til gode relasjoner mellom utdanning og relevante samfunns- og yrkesfelt
- bidra til utvikling og spredning av kunnskap

Et SFU skal derfor

- tilby fremragende FoU-basert utdanning
- utvikle innovative måter å arbeide med FoU-basert utdanning
- bidra til utvikling og spredning av kunnskap om utforming av undervisning og læringsmiljø som fremmer læring

3. Sentrenes organisering og varighet

Et SFU er knyttet til en utdanningsinstitusjon som står ansvarlig for virksomheten, i det etterfølgende betegnet som "vertsinstitusjonen". Vertsinstitusjoner kan være universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler.

Tildeling av status som SFU gis for fem år, med en mulig forlengelse til ti år. Det foretas en underveisevaluering av sentrene etter tre og et halvt års funksjonstid. Etter denne evalueringen besluttes det om senterstatusen forlenges utover fem år.

Utlysningene er i utgangspunktet åpne for alle utdanningsområder, men Kunnskapsdepartementet kan også gi føringer for den enkelte utlysningsrunde. Intensjonen er at det skal utlyses nye sentre hvert tredje år. Bevilgningsrammen fastsettes i statsbudsjettet. Det gis tilsagn om bevilgning for hele senterperioden, men neste års tildeling utløses først etter at foregående års rapport og regnskap er godkjent.

Vertsinstitusjonen skal stå som søker av bevilgninger og status som SFU, være prosjektansvarlig i den kontrakten som inngås om senteret og ha det praktiske, faglige og økonomiske ansvar for etablering, drift og avvikling av senteret. Vertsinstitusjoner kan samarbeide med andre utdanningsinstitusjoner eller andre typer organisasjoner, som eksempelvis pedagogiske utviklingssentre eller enheter, foretak eller organisasjoner med ansvar for praksisopplæring, om etablering, drift og finansiering av senteret. En sammenslutning som består av en vertsinstitusjon og flere samarbeidspartnere betegnes som et SFU-konsortium og deltagerne betegnes som konsortiedeltakere. Konsortiedeltagerne skal bidra med egne finansielle ressurser i overensstemmelse med finansieringsplanen for senteret slik den fremgår av søknaden. Vertsinstitusjonen skal sørge for at det blir inngått en konsortieavtale mellom deltagerne i et eventuelt SFU-konsortium. Konsortieavtalen skal regulere organiseringen og gjennomføringen av samarbeidet i konsortiet, samt rettigheter og plikter mellom konsortiedeltagerne.

Finansieringen av sentrene skal bygge på prinsippet om at det er NOKUT, vertsinstitusjonen og vertsinstitusjonens eventuelle samarbeidspartnere som i fellesskap bidrar med de ressursene som kreves for å ivareta senterets virksomhet. Vertsinstitusjonens egenandel kan bestå av kontantbidrag, arbeidskraft som styres av senteret og nødvendig infrastruktur. Midlene som følger med tildelingen av senterstatus er dermed

å anse som toppfinansiering som muliggjør ansettelse av senterleder, nye ansettelser (eksempelvis stipendiater), reisemidler, midler til opprettelse av praksisplasser og lignende.

SFU-ordningen bygger på en hovedmodell som innebærer at senteret inngår som en del av vertsinstitusjonens organisasjon. Sentrene skal ha en veldefinert faglig ledelse og være organisert slik at den kan realisere målene i prosjektplanen på en effektiv måte. De skal ha en organisasjons- og styringsform som gir god tilpasning til vertsinstitusjonens organisasjon og etablere rutiner som sikrer et godt samspill med eventuelle samarbeidspartnere i SFU-konsortiet. Senterets nøkkelpersoner skal være ansatt ved senteret i full stilling. Andre kan ha deltidsansettelser dersom dette kan tilpasses senterets intensjoner og virksomhet. Senteret skal inngå i vertsinstitusjonens styringssystem og studentmedvirkning skal sikres.

4. Søknadsprosess og søknadsbehandling

Universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler kan søke om å få innvilget ett eller flere SFU-er. Antall søknader begrenses til inntil fem søknader per vertsinstitusjon. Søknaden skal sendes fra vertsinstitusjonen. Dersom en vertsinstitusjon sender inn mer enn én søknad, skal søknadene *ikke* rangeres.

Søknaden

Den skriftlige søknaden skal presentere senterets utdanningsvirksomhet, planer for videreutvikling og innovasjon i utdanningen og planer for spredning av senterets kunnskap i henhold til SFU-ordningens målsettinger. Søknaden skal skrives på engelsk og skal ikke overskride 10 sider.

Vurdering av søknadene

Vurdering av søknadene skjer i to omganger:

- 1) Vurdering av de innkomne søknadene og utvelgelse av de beste søkerne, som går til finalerunden
- 2) Komitebesøk på finalekandidatenes institusjoner. Institusjonsbesøkene skal gi ytterligere innsikt i den virksomheten som presenteres i søknaden, gjennom intervjuer med senterets studenter og ansatte og ved hjelp av observasjoner av miljøet.

Vurderingene av de skriftlige søknadene foretas av en internasjonalt sammensatt ekspertgruppe bestående av fem personer (komiteen). Komiteen skal ha studentrepresentasjon. Ved institusjonsbesøkene suppleres komiteen med fagspesifikk kompetanse. NOKUT foretar utvelgelse og oppnevning av medlemmer. Ekspertgruppens forslag om tildeling av senterstatus legges fram for NOKUTs styre.

5. Vurderingskriterier for søknaden

Et SFU skal utmerke seg både når det gjelder dokumentert utdanningskvalitet og når det gjelder senterplanen, det vil si senterets visjoner, strategier og planer for arbeidet med videreutvikling og innovasjon i utdanningen, samt planer for formidling og spredning av egen kunnskapsutvikling til andre miljøer. SFU-ordningen skal særlig fremme og premiere det arbeidet som finner sted i interaksjonen mellom studenter, undervisere, støttetjenester og utdanningens kunnskapsbase. Det innebærer at det for alle typer utdanning vil bli lagt stor vekt på FoU-basering. For profesjonsutdanninger vil både FoU-baseringen og relasjonen til praksisfeltet være sentrale elementer i vurderingene. I tillegg vil internasjonal orientering, ledelse, organisering og andre rammeforhold også bli vurdert.

Det vil bli foretatt en helhetlig vurdering av kvaliteten i søknadene ut fra kriteriene som er beskrevet i det følgende. I den samlede vurderingen vil dokumentert utdanningskvalitet telle mest. Vurdering av søknadene blir gitt i form av en skriftlig tilbakemelding og med graderte vurderinger på en skala fra 1 – 6, hvor 1 beskriver dårlig kvalitet og 6 fremragende.

Som grunnlag for å vurdere søknadene kreves det god dokumentasjon om kvaliteten i utdanningsvirksomheten. Krav til dokumentasjon går fram av det elektroniske søknadsskjemaet.

Dokumentert kvalitet i utdanningsvirksomheten – “Utdanningskvalitet”

Det sentrale aspektet ved vurdering av søknadene er utdanningsmiljøets dokumenterte styrke sammenlignet med andre miljøer innen samme fag-/emneområde, både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Det forventes at søkere kan argumentere for og dokumentere fremragende kvalitet i eksisterende utdanning, og slik klargjøre senterets potensial for ytterligere utvikling av utdanningen. Sentrale interessenter (studenter, alumni, representanter for arbeidslivet m. fl.) tilbakemeldinger og oppfatninger om kvaliteten i utdanningen vil inngå i vurderingen.

I vurderingen av utdanningskvalitet vil de forhold som antas å ha betydning for undervisningen og studentenes læringsprosess og læringsutbytte bli vurdert med utgangspunkt i dokumentasjonen i søknaden. Både resultatfaktorer, prosessfaktorer og innsatsfaktorer i eksisterende utdanning vil bli vurdert.

Resultatfaktorer

- Vurdering av studentprestasjonene i forhold til utdanningens læringsmål og læringsutbyttebeskrivelser.
- Vurdering av om utdanningens innhold og organisering er relevant for arbeidslivet og/eller videre utdanning eller forskerutdanning.

Prosessfaktorer

- Vurdering av de undervisnings- og arbeidsmetodene som benyttes og hvordan studentenes læringsutbytte vurderes.
- Vurdering av hvordan FoU-arbeid får gjennomslag i undervisning og gjennomsyrer studentenes læring. For profesjonsutdanninger gjelder dette også det eksisterende samarbeidet med praksisfeltet, og hvordan dette samarbeidet kan utvikles.
- Vurdering av metodene for tilbakemelding fra og oppfølging av studenter.

Innsatsfaktorer

- Vurdering av det eksisterende miljøets faglige, pedagogiske og ledelsesmessige kompetanse (relevante kunnskapsområder og erfaringsområder innenfor senterets virkeområde).
- Vurdering av på hvilken måte ledelsen og fagmiljøet er engasjert i og støtter opp om utdanningsoppdraget, og hvordan miljøet sørger for at ressurser utnyttes og utvikles på en hensiktsmessig måte.

Planer for senterets virksomhet – “Senterplanen”

Vurdering av senterets visjoner, strategier og planer for videreutvikling og innovasjon i utdanningen og spredning av kunnskap om god utdanning både i og utenfor vertsinstitusjonen. Høy kvalitet på søkerens eksisterende utdanning er en nødvendig men ikke tilstrekkelig forutsetning for tildeling av SFU-status.

Innovasjon

- Vurdering av senterets strategier og planer for nytenkning og innovasjon i utdanningen, samt en vurdering av gjennomførte og evaluerte innovasjonstiltak for ulike sider av utdanningen.
- Vurdering av i hvilken grad en senterbevilgning vil utløse effekter som ikke kan oppnås uten støtte (addisjonalitet).

Spredning

- Vurdering av miljøets egen utvikling av systematisert kunnskap om hva som bidrar til god utdanning i senteret.
- Vurdering av planene for formidling til andre utdanningsmiljøer og omverdenen generelt, herunder målgrupper og formidlingsformer.
- Vurdering av den faglige ledelsens engasjement i arbeid med spredning av senterets kunnskap.
- Vurdering av planer for å bidra og stimulere til utvikling i egen institusjon og i andre miljøer.